

FLUORIDERING VAN DRINKWATER IN NEDERLAND

Op 10 januari j.l. werd naar aanleiding van de jongste ontwikkelingen inzake de fluoridering van drinkwater in Nederland door de Commissie Voorlichting Fluoridering Drinkwater een persconferentie te 's Gravenhage gehouden. De voorzitter Prof. Dr. P. MUNTENDAM, Directeur-Generaal van de Volksgezondheid zette bij die gelegenheid het doel van deze samenkomst uiteen. Hij gaf een beknopt overzicht van de gang van zaken sedert de publicatie, in juni 1960, van het bekende rapport van de Gezondheidsraad en gaf een samenvatting van het kort geleden verschenen advies van de Centrale Raad voor de Volksgezondheid terzake van de bezwaren die de laatste jaren zijn gerezen tegen de verhoging van het fluoridegehalte van drinkwater.

Ofschoon de meeste lezers met deze bezwaren en de weerlegging daarvan thans wel vertrouwd zijn, lijkt het uit een oogpunt van voorlichting aan leken toch gewenst het ter vergadering verstrekte persbericht in extenso af te drukken, temeer omdat het genoemde advies – dat iedere belangstellende uiteraard ter lezing wordt aanbevolen – een aantal beschouwingen aangaande juridische, gewetens- en gevoelsbezwaren bevat, die in tandheelkundige kring minder algemeen bekend zijn.

Op 1 juni 1960 werd door de Gezondheidsraad het rapport uitgebracht over Cariëspreventie met Fluoriden, welk rapport mede gebaseerd was op de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek door middel van de waterfluoridering te Tiel. De minister verenigde zich met de conclusies van het rapport en aan het einde van datzelfde jaar werd de Commissie Voorlichting inzake Fluoridering van Drinkwater ingesteld.

Conform het advies van de Gezondheidsraad werd in Nederland het systeem gekozen de beslissing inzake de fluoridering over te laten aan de gemeentebesturen. Hoewel reeds spoedig zeer velen, men denke b.v. aan de gemeentebesturen van een aantal grote gemeenten en provinciale waterleidingbedrijven en niet op de laatste plaats aan alle provinciale raden voor de volksgezondheid, een positief geluid tegenover fluoridering lieten horen, werden toch ook bezwaren van verschillende aard vernomen. Het is daarom een gelukkig initiatief in 1962 van de Centrale Raad voor de Volksgezondheid – zoals bekend een advieslichaam van de regering – geweest om een Commissie in te stellen om de bezwaren te onderzoeken. Het door haar uitgebrachte advies werd door de Centrale Raad overgenomen en door deze Raad in juli 1963 aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid uitgebracht.

De minister heeft zich met de inhoud van het advies verenigd en de regering heeft haar instemming met de publicatie betuigd. Gezien de grote betekenis van de inhoud van dit advies, nl. de weerlegging van de bezwaren tegen fluoridering van drinkwater heeft de Commissie Voorlichting inzake Fluoridering van Drinkwater gemeend de publicatie van het advies van de Centrale Raad te moeten aangrijpen om opnieuw de grote waarde van de fluoridering voor de volksgezondheid enerzijds en de volstrekte onschadelijkheid anderzijds onder ogen te brengen van het Nederlandse publiek.

Een korte samenvatting van de inhoud van het advies moge hier eerst volgen.

De Raad heeft zich niet meer beziggehouden met de *technische bezwaren* tegen fluoridering. Het is genoegzaam gebleken uit de praktijk, dat deze niet bestaan, doch dat slechts een verhoogde zorg voor de technische uitvoering wordt gevraagd.

Alvorens de verschillende bezwaren op te sommen moge er nogmaals op gewezen worden (zie ook de titel van het advies), dat de aanduiding „fluoridering van drinkwater” feitelijk niet juist is, doch dat het gaat om „verhoging van het fluoridegehalte van het drinkwater”. Alle natuurwater bevat derhalve reeds fluoride, doch een verhoging van de concentratie is noodzakelijk met betrekking tot de werkzaamheid in de cariëspreventie.

Bezwaren.

1. De fluoridering zou niet een geoorloofd middel zijn om het beoogde doel te bereiken.

De raad stelt zeer juist, dat het hier niet gaat om de toevoeging van een medicament, noch om een farmaceutisch preparaat met preventieve werking. Men voegt slechts aan het voedselpakket een spoor van een chemische stof toe (1 mgr. per liter of 1 deel per 1 miljoen delen), waarvan gebleken is, dat het een positieve werking met betrekking tot de volksgezondheid heeft. Slechts door dit fluoride aan het water toe te voegen is het gebleken, dat iedereen de hoeveelheid krijgt die hij nodig heeft.

2. Toegevoegd fluor zou een andere werking hebben dan natuurlijk fluor.

Dit is onjuist: er bestaat slechts één soort fluorion met een zelfde werking, of het van nature in het water is of er aan wordt toegevoegd.

3. Het fluorideren zou een gevaarlijk precedent scheppen.

Ten eerste is het geen precedent, omdat men de jodium toevoeging aan het leidingwater heeft gekend, waartegen men nimmer principiële bezwaren beluisterde. Doch ook overigens is er geen enkele aanwijzing, dat men een andere reeds van nature in het water voorkomende stof in concentratie wil verhogen ter bescherming van de gezondheid. Het is een toeval geweest, dat men de cariësbeschermende werking van het fluoride in hogere concentratie in het drinkwater leerde kennen en het is op grond van deze wetenschap het drinkwater geweest, waarin men deze fluoride-concentratie, overal waar zij van nature lag, tot het gewenste peil verhoogde. Doch aangenomen, dat er een andere stof in het water zou zijn, welke een gezondheidsbeschermende werking in bepaalde concentratie zou hebben, dan zou ook in dat theoretisch denkbare geval slechts tot verhoging tot de gewenste concentratie overgegaan mogen worden, indien wetenschappelijk onderzoek van dezelfde exactheid als ten aanzien van het fluoride, de beschermende werking en de onschadelijkheid in bepaalde concentraties zou hebben vastgesteld.

4. De onschadelijkheid van fluoride zou niet vaststaan

Er is geen enkel steekhoudend wetenschappelijk betoog in de wereldliteratuur bekend, dat de schadelijkheid zou hebben aangetoond. De Gezondheidsraad heeft zich in zijn rapport hiermee reeds uitvoerig bezig gehouden. Natuurlijk kan men stellen dat fluoride een vergift is, omdat het in hoge concentratie een schadelijke werking kan ontvouwen. Hetzelfde geldt voor natriumchloride (keukenzout) en tal van chemische hulpstoffen in onze levensmiddelen die we dagelijks gebruiken, zoals fosfaten in vleeswaren en zwaveligzuur in jam en limonade. Daarbij komt, dat de dosering zo

laag is, dat zelfs indien bij een technische storing een hogere concentratie zou ontstaan er gedurende lange tijd een zodanig overmatig watergebruik zou moeten plaats hebben om tot giftige doses te komen, dat dit voor de praktijk als een onwezenlijke situatie mag worden gekenmerkt.

5. *Het zou wenselijk zijn, eerst te onderzoeken of fluoride op andere wijze dan via het drinkwater kan worden toegediend.*

Het werd reeds uitvoerig in het rapport van de Gezondheidsraad betoogd: alleen voor de toediening door middel van het water werd de doelmatigheid bewezen van de werking van het fluoride ter voorkoming van de cariës.

6. *Fluoridering zou voor bepaalde industrieën bezwaren medebrengen*

Van moeilijkheden bij de industrie is nooit iets gebleken. Ook in die levensmiddelen-industrie, waar veel water gebruikt wordt, b.v. de limonadefabricage en de bereiding van consumptie-ijs, is de hoeveelheid die geconsumeerd wordt (en vaak dan nog in plaats van water!) zo beperkt, dat er geen sprake van een overschrijding van de toelaatbare concentratie kan zijn.

7. *Fluoridering zou te kostbaar zijn.*

Reeds in het rapport van de Gezondheidsraad wordt berekend, dat de kosten f 0,26 - f 0,40 per inwoner per jaar zullen bedragen. Recente berekeningen komen tot een overeenkomstige uitkomst, n.l. f 1,40 - f 2,- per aansluiting. Deze kosten vormen een fractie van hetgeen de tandcariës kost aan tandheelkundige behandeling.

8. *Verplichten tot het drinken van gefluorideerd water zou een vorm van ongeoorloofde dwang zijn*

Onder degenen, die dit bezwaar aanvoeren, vallen twee groepen te onderscheiden:

1°. Zij die menen, dat het opleggen van een verplichting met de bestaande rechtsorde in strijd zou zijn. Uitvoerig heeft hierover een door de Commissie ingestelde juridische werkgroep geadviseerd, welk advies als bijlage in het advies van de Raad is opgenomen. Men bestrijdt in het advies het standpunt als zou de verplichting tot fluoridering in strijd zijn met het bepaalde in artikel 8 van de Europese Conventie (de persoonlijke vrijheden van de mens), terwijl nadrukkelijk de mogelijkheden werden ontwikkeld om aan principiële tegenstanders niet-gefluorideerd drinkwater ter beschikking te stellen.

2°. Zij, die gevoelsbezwaren, zelfs gewetensbezwaren tegen de fluoridering van drinkwater hebben. De Raad is van mening dat zoveel mogelijk aan de bezwaren moet worden tegemoet gekomen en getracht moet worden niet-gefluorideerd water voor deze Nederlanders (gering in getal!) beschikbaar te stellen. De 5 hiertoe bestaande mogelijkheden worden op de bladzijden 18-20 van het advies nader aan een beschouwing onderworpen. Verwacht mag worden, dat in de kosten, welke deze bijzondere watervoorziening met zich mee zal brengen de gewetensbezwaren hun bijdragen zullen willen leveren.

De Raad neemt niet het advies van de juridische werkgroep over tot voorbereiding van een wet, welke de centrale overheid de bevoegdheid zou geven fluoridering voor te schrijven daar, waar de lagere overheid daartoe de beslissing niet heeft genomen. Er is op dit ogenblik geen behoefte aan een dergelijke wettelijke voorziening, aangezien het gebleken is, dat door goede voorlichting volgens het

gekozen stelsel van bestuursbesluiten der waterleidingbedrijven een zeer bevredigend resultaat is bereikt.

De grote meerderheid der Nederlandse bevolking wijst de fluoridering van water niet af, alle tot oordelen bevoegde instanties van deskundigen, nationaal en internationaal, wijzen op de gezondheidsbeschermende en onschadelijke werking van het fluoride in bepaalde concentratie in het drinkwater.

De fluoridering is een zaak van positieve gezondheidszorg, aldus de Raad en daarom behoort het tot de taak van de Centrale Overheid deze gezondheidszorg te behartigen, onder meer door te bevorderen, dat de besturen der waterleidingbedrijven een positieve beslissing zullen nemen, nadat het hen door kennisneming van het advies van de Centrale Raad duidelijk is geworden, dat geen der tegen fluoridering ingebrachte bezwaren gefundeerd bleek te zijn.

Het proces in Ierland

De uitspraak in het recente proces, dat in Dublin (Ierland) voor de High Court tegen de waterfluoridering gevoerd is, vermag de leek wellicht meer te overtuigen van nut en onschadelijkheid van deze maatregel dan het merendeel van de wetenschappelijke verhandelingen. In dit proces kregen tegen- en voorstanders van de waterfluoridering de gelegenheid in de rust van de rechtszaal alle feiten, veronderstellingen en meningen breedvoerig naar voren te brengen. Hierna evenwel werden de feiten en veronderstellingen door de advocaten en de rechter aan een bijzonder kritisch onderzoek onderworpen. Gedurende 65 dagen vonden de getuigenverhoren plaats.

Aanleiding tot dit proces was de klacht van een zekere Mevrouw Ryan. Zij achtte de wet, waarbij de minister gemachtigd werd gemeenten de waterfluoridering dwingend voor te schrijven, in strijd met de in de Grondwet aan de burger gegeven rechten. Klaagster achtte de drinkwaterfluoridering bovendien schadelijk voor haar gezondheid.

Hoewel de rechter meende dat op strikt juridische gronden geen bezwaren konden bestaan tegen de waterfluoridering – er is immers geen verplichting dit water te drinken, terwijl de fluoridering volgens hem mogelijk zou zijn – moest naar zijn mening de onschadelijkheid van de waterfluoridering toch voldoende vaststaan om aan dit juridische oordeel achtergrond te geven. Hierdoor werd het juridisch steekspel tot een wetenschappelijke discussie waarbij een 25-tal getuigen uit de gehele wereld (o.a. O. BACKER DIRKS, Utrecht) werd opgeroepen.

In zijn uitspraak ging de rechter uitvoerig in op de waarde van getuigen-verklaringen, die de waterfluoridering schadelijk achten, (o.a. Prof. BENAGIANO, GORDONOFF, STEYN en Dr. FIORENTINI, WALDBOTT, DILLON en ROZEIK). Hij verweet deze getuigen sensationele aanklachten te hebben gedaan zonder dat enige basis voor deze beweringen werd gegeven. Opvallend is, zeide hij, dat in de pers slechts deze uitspraken uitvoerig aandacht hebben ontvangen en de feiten welke vóór de fluoridering pleiten slechts in zeer geringe mate. Dit was des te storender omdat in een aantal gevallen waarin de auteurs wel werden genoemd, de uitspraak in strijd was met de text of soms zelfs in het geheel niet bestond. „Ik kreeg de indruk”, zei hij, „dat deze personen besloten hadden tot alle prijs een zaak te maken van het ageren tegen de waterfluoridering”.

Na zorgvuldige weging van alle kennis der gebrachte feiten verklaart de rechter in zijn vonnis dat deze feiten hem ervan hebben overtuigd, dat de fluoridetoevoeging aan het drinkwater in Ierland tot een concentratie van 1 mg. per liter geen schade zal veroorzaken aan de gezondheid van enig persoon hetzij jong of oud, gezond of ziek. Het cariës voorkomend effect van fluoride bevattend water (zowel natuurlijk als kunstmatig)

Binnenland

staat voor hem evenzeer vast. De waterfluoridering, die naar zijn mening ook technisch op betrouwbare wijze is uit te voeren, is de enige praktische methode om fluoride tegen tandbederf te gebruiken. De fluoridering van het drinkwater betekent geen inbreuk op enig recht dat klaagster volgens de Grondwet toekomt.

Op deze persbijeenkomst werden de eerste exemplaren van het advies van de Centrale Raad voor de Volksgezondheid uitgereikt, alsook een overzicht van de stand van de drinkwaterfluoridering in Nederland per 1 jan. 1964, dat hieronder wordt afgedrukt. Van de gelegenheid tot het stellen van vragen werd door de persvertegenwoordigers een vrij ruim gebruik gemaakt.

STAND PER 1 JANUARI 1964 IN NEDERLAND

<i>a. Reeds gefluorideerd.</i>		<i>Aantal inwoners</i>
1. Tiel	18.592	
2. Goeree en Overflakkee	33.307	
	<hr/>	51.899
<i>b. Vergunning ontvangen.</i>		
1. Waterleidingmij. Lek en IJssel	24.284	
2. Waterleidingmij. Gelderland (Epe, Eerbeek)	380.660	
	<hr/>	404.944
<i>c. Vergunning aangevraagd of in voorbereiding.</i>		
1. Rotterdam e.o.	1.030.096	
2. Eindhoven	172.888	
3. Amsterdam en Diemen	873.508	
4. Almelo	52.663	
5. Prov. Waterl. Mij. Groningen	303.321	
6. Drinkwaterleiding de Vijf Gemeenten	10.130	
7. Deventer	44.000	
8. Heerlen	73.946	
9. Noordwijk, Noordwijkerhout, Voorhout	35.709	
10. Velsen	66.307	
11. Zutphen, Gorssel, Warnsveld	43.631	
	<hr/>	2.706.199
<i>d. Aanvragen om vergunning binnenkort te verwachten</i>		424.764
		<hr/>
		3.587.806

UNIVERSITEITSDAG TE UTRECHT OP ZATERDAG 21 MAART 1964

Op zaterdag 21 maart 1964 hoopt de Subfaculteit voor Tandheelkunde van de Faculteit der Geneeskunde te Utrecht ter gelegenheid van de Universiteitsdag voor de oud-alumni wederom een aantal lezingen en demonstraties te geven. De lezingen en demon-

straties zullen, met uitzondering van no. 4, worden gehouden in het Tandheelkundig Instituut, Jutfaseweg 7, tot 12.30 uur, waarna gelegenheid zal bestaan de lunch te gebruiken op de studentensociëteiten. 's Middags wordt het programma voortgezet van 14.00-15.30 uur.

Om 16.00 uur vindt in de aula van het universiteitsgebouw een algemene bijeenkomst plaats, welke door een ontvangst wordt gevolgd.

Gezien de gunstige ervaringen, zal ook dit jaar aan een scherpe indeling de hand worden gehouden. In verband hiermede wordt aan degenen, die in principe de Universiteitsdag zullen bezoeken, verzocht op ingesloten kaart te vermelden, welke lezingen en/of demonstraties zij wensen te volgen. Enkele onderwerpen zullen meermalen behandeld, respectievelijk gedemonstreerd kunnen worden, met andere is dat helaas niet mogelijk.

Aangezien het aantal toehoorders dat bij elk onderwerp kan worden toegelaten beperkt is, wordt dringend aanbevolen bijgevoegde kaart zo spoedig mogelijk ingevuld terug te zenden. De indeling wordt vastgesteld naar volgorde van ontvangst. Bericht hiervan zal tijdig aan de deelnemers worden toegezonden.

Het programma luidt als volgt:

Afdeling Algemeen

1. Prof. Dr. H.M.J. SCHEFFER:

Een en ander over de nieuwbouw van het tandheelkundig instituut.

Aantal deelnemers: onbeperkt

Aantal voordrachten: 1

Plaats: collegezaal

Aanvangstijd: 9.30 uur

Duur: 45 minuten

2. Collega H.M.G. LAUWERS zal enige rondleidingen verzorgen in het Provisorium. Het Provisorium is een uitbreiding van het tandheelkundig instituut en heeft, wat de inrichting van de patiëntenzaal betreft, de opzet zoals die voor de nieuwbouw is gedacht.

Aantal deelnemers: 10

Aantal rondleidingen: 2

Verzamelpaats: zaal C

Aanvangstijden: 14.00 en 14.45 uur

Duur: 45 minuten

3. F.E.R. DE MAAR en L.J.A. VAN SCHIJNDEL:

Tentoonstelling tandheelkundige iconografie in verleden en heden.

De tandheelkundige afdeling van het Utrechts Universiteitsmuseum zal gedurende de Universiteitsdag geopend zijn van 10.00-15.30 uur.

Afdeling Mondheilkunde

4. Prof. J.W.A. TJEBSBES:

Operatie van een nader aan te kondigen geval.

Aantal deelnemers: 20

Aantal demonstraties: 2

Plaats: Kliniek voor Kaakchirurgie. Academisch ziekenhuis

Aanvangstijden: 10.15 en 11.45 uur

Duur: 45 minuten

Binnenland

5. Tj. POELSTRA en N.J. HOOGLAND:

Demonstraties van enige patiënten en operatie-techniek

Aantal deelnemers: 20

Aantal demonstraties: 2

Plaats: kamer B5

Aanvangstijden: 10.15 en 11.45 uur

Duur: 45 minuten

Afdeling Pathologie van de Mondholte

6. Dr. F. VON BARTHELD:

In vitro cariësonderzoek

Aantal deelnemers: 10

Aantal voordrachten: 3

Plaats: kamer afd. Pathologie

Aanvangstijden: 10.15, 11.45 en 14.45

Duur: 45 minuten

uur

7. W.J. VISSER:

Problemen rondom de pulpa-diagnostiek

Aantal deelnemers: onbeperkt

Aantal voordrachten: 2

Plaats: collegezaal

Aanvangstijden: 11.00 en 14.00 uur

Duur: 45 minuten

Afdeling Conserverende Tandheelkunde

Restaurantieve tandheelkunde

8. G.E. FLÖGEL:

Verwerking van amalgaam bij kwikarme mengverhouding (algemene beschouwing)

Aantal deelnemers: 10

Aantal voordrachten: 3

Plaats: kamer 122 (Provisorium)

Aanvangstijden: 10.15, 11.00 en 14.00

Duur: 45 minuten

uur

9. B.A. MESMAN SCHULTZ:

Verwerking van amalgaam bij kwikarme mengverhouding (demonstratie)

Aantal deelnemers: 10

Aantal demonstraties: 3

Plaats: kamer 101 (Provisorium)

Aanvangstijden: 11.00, 11.45 en 14.45

Duur: 45 minuten

uur

Parodontologie

10. G. DEKKER en T. PILOT:

Behandeling van de parodontale pocket

(na een korte uiteenzetting over de behandelingswijze volgt een patiëntendemonstratie, waarbij een gingivectomie wordt uitgevoerd).

Aantal deelnemers: 8

Aantal demonstraties: 2

Plaats: kamer D8

Aanvangstijden: 10.15 en 11.45 uur

Duur: 45 minuten

Endodontie

11. P.H. DE WINTER:

Standaardisatie van het endodontische instrumentarium

Aantal deelnemers: 10

Aantal demonstraties: 3

Plaats: kamer D4

Aanvangstijden: 10.15, 11.00 en 14.00

Duur: 45 minuten

uur

12. Mej. F.J.H. KLEVANT en C.O. EGGINK:
 Röntgendiagnostiek in verband met de endodontie
 Aantal deelnemers: 10 Aantal demonstraties: 3
 Plaats: kamer O Aanvangstijden: 11.00, 11.45 en 14.45
 Duur: 45 minuten uur

Röntgenologie

13. W. Th. TROUERBACH en C. HOUPt:
 Intra-orale opname techniek (met inbegrip van het ontwikkelen en fixeren)
 Aantal deelnemers: 8 Aantal demonstraties: 4
 Plaats: kamer 120 (Provisorium) Aanvangstijden: 10.15, 11.00, 14.00
 Duur: 45 minuten en 14.45 uur
14. J. VAN AKEN:
 Extra-orale opname techniek (kaakgewricht, schedelprofiel, beeldversterker enz.),
 Aantal deelnemers: 8 Aantal demonstraties: 4
 Plaats: kamer 105 (Provisorium) Aanvangstijden: 11.00, 11.45, 14.00
 Duur: 45 minuten en 14.45 uur

Afdeling Prothetische Tandheelkunde

15. A.A.D. DERKSEN en Dr. C.A.W. KORENHOF:
 Electromyografisch onderzoek bij de diagnostiek van afwijkingen in het kauwstelsel
 Aantal deelnemers: 8 Aantal demonstraties: 2
 Plaats: kamer 8 Aanvangstijden: 10.15 en 11.45 uur
 Duur: 45 minuten
16. J.F.A. LA RIVIÈRE:
 Verankering van kronen voor vitale elementen met behulp van retentiestiftjes
 Aantal deelnemers: 8 Aantal demonstraties: 2
 Plaats: kamer C3 Aanvangstijden: 11.00 en 14.00 uur
 Duur: 45 minuten
17. J.H.M. PAMEYER, H.K. VAN DER BEEK en H. ORBAAN:
 Rehabilitatie van het kauwstelsel (demonstratie van patiënten en modellen)
 Aantal deelnemers: 15 Aantal demonstraties: 2
 Plaats: kamer 118/119 (Provisorium) Aanvangstijden: 10.15 en 11.00 uur
 Duur: 45 minuten

Afdeling dento-maxillaire orthopaedie

18. Prof. R.W. BROEKMAN, H.J.L. SMEETS, J.L. BEIBOER, W.R. ZETSMA en K.A. HOEK-
 SEMA:
 De analyse van een volledige orthodontische behandeling
 Aantal deelnemers: 25 Aantal demonstraties: 5
 Plaats: demonstratiekamer Orthodontie Aanvangstijden: 10.15, 11.00, 11.45,
 Duur: 45 minuten 14.00 en 14.45 uur

Afdeling Tandheelkundige Materiaalkunde

19. Ir. H.P.L. SCHOENMAKERS:

Defecten ener gegoten opbouw met stiftverankering

Aantal deelnemers: 10

Aantal demonstraties: 2

Plaats: kamer F4

Aanvangstijden: 11.45 en 14.45 uur

Duur: 45 minuten

Collega Dr. Th. E. DE JONGE, wegens de leeftijdsgrens van zijn taak als privaat-docent ontheven, blijft niettemin verbonden aan het anatomisch-embryologisch laboratorium der Amsterdamse Universiteit. Vele belangstellende collegae zonden hem wetenschappelijk materiaal (preparaten, gipsmodellen, röntgenfoto's, e.d.). Hij vertrouwt, dat zij na kennisname van het vorenstaande, met deze door hem zo zeer gewaardeerde en dankbaar aanvaarde zending zullen doorgaan.

KLINISCHE AVOND TE GRONINGEN

Op de klinische avond te Groningen op 13 december 1963 werden de volgende voordrachten gehouden:

H. MENSCHAAR : De klasse V inlay van 24 kar. goud,

G. BOERING : Osteomyelitis sicca,

C. BOOY : Band of plaat,

Prof. J.G. DE BOER: Toepassingen van het snelhardend methylnmethacrylaat.

FEUILLETON

INDRUKKEN VAN EEN „INTERN”

EEN JAAR IN DE V.S.

Wanneer men op het punt staat een reis naar de Ver. Staten te ondernemen dan heeft men de tijd van voorbereiding tot aan het vertrek ongetwijfeld gebruikt om een voorstelling op te bouwen van wat men denkt te gaan ervaren. Als basis hiervoor beschikt men over gegevens uit de schooltijd, de atlas natuurlijk, reisbeschrijvingen, romans, politiek uit krant en radio en, wat de laatste maanden betreft, heeft men contact met mensen, die vóór zijn gezan. Misschien heeft men wel gehoord, dat er elektrische blikopeners zijn en T.V. voor de achterbank van auto's. In ieder geval heeft men van dit alles kennis genomen en het materiaal gepast in de legpuzzle, die men van Amerika in elkaar heeft gepast. Omdat men gaat, is men nu eenmaal optimistisch. En wanneer de reiziger op de boot 9 dagen de tijd heeft om zijn voorstelling tot een climax op te voeren, met behulp van boeken en films, dan zal het U waarschijnlijk net zo vergaan als ons: Ongemerkt is uw voorstelling geleidelijk overgegaan in een verwachting; een verwachting, die wordt bepaald door enthousiasme en optimisme, maar aan de andere kant ook door uw nuchterheid.